

Bayer Zsolt lovagkeresztről, trágárságról, indulatról

Igazuk van. Befejezem.

Stumpf András interjúja
Földházi Árpád fényképei
2016. augusztus 26. péntek

Felhagy a trágár és durva politikai publicisztikák írásával – állítja Bayer Zsolt. A lovagkereszttel kitüntetett újságíró a Mandinernek elmondja: itt az ideje, hogy felnőjön a lovagkereszttel járó felelősséghez. Kérésünkre azért beavat minket a legvaskosabb bayeri szidalmak kultúretimológiai hátterébe, valamint beszél a zsidósághoz való viszonyáról. Bayer most először vall felmenői múltjáról, nyilas, majd III/III-mas nagyapjáról.

mandiner

A Fidesz-alapító publicistának 1988-ban egyáltalán nem olyan ország lebegett a szeme előtt, amelyet 2016-ban maga körül lát - Bayer szerint ő és nemzedéke kudarcot vallottak a polgári Magyarország felépítésében. Kíváncsi arra, mire jut majd az újabb nemzedék, de nincsenek illúziói. Nagyinterjúnk.

*

Itt van valahol a kis tárgy, amely vagy nyolcvan ikertesőjét mozdította meg, egészen vissza, Áder Jánosig?

Hogyne.

Megnézhetjük?

Persze. Itt van.

Gyönyörű munka. Tudja, mikor, hogyan kell viselni?

Azt hiszem, csak ezt a kicsit kell. Ha a nagyot is feltenném, úgy néznék ki, mint valami szovjet tábournok Brezsnyev alatt.

„Megilletődtem, amikor megkaptam és becsben is fogom tartani”

Túl azon, hogy szép, mire jó ez a lovagkereszt? Azt tudtuk meg általa, hogy Bayer Zsoltot szereti a Fidesz, meg még azt, hogy Bayer Zsoltot jó sokan utálják. Egyik sem nagy újdonság. Még pénz sem jár vele, ugye?

Nem. Ettől még nem bagatellizálnám el, noha annak nagy divatja van, főleg újságírói körökben. Megilletődtem, amikor megkaptam és becsben is fogom tartani. Hogy mi értelme van? Ennyi. A jó érzés.

Ahogy a Gyurcsány által kitüntetett ballibeknek is jól esett a saját lovagkeresztjük.

Igen.

Nem erre vannak a pártalapítványok díjai? Hogy mindenki kitüntesse a saját kedvenceit? Azaz: mi dolga van az államnak itt, a gyurcsányista publicistát és az orbánista publicistát miért dolga kitüntetnie?

Nem fogok tudni válaszolni erre a kérdésre.

Rendben. A Mazsihisz önnek szóló „gratulációját” olvasta?

Igen.

„Engem alapvetően nagyon könnyű felidegesíteni”

mandiner

Szellemes volt, nem?

Igen, legalább volt benne csavar. Olyannyira, hogy egy rakás sms-t és telefont kaptam, amikor megjelent: „Te, neked tényleg gratulált a Mazsihisz?” Hát, gyerekek, olvassátok el! Sokan a címig jutnak csak.

Mi elolvastuk. Azt írták, támogatják az ön kitüntetését, mert így nyilván boldogabb lesz és nem fog annyi epét hányni. Minden évben megfogadja, hogy abbahagyja a politikai publicisztikát. Nem most lenne itt ennek az ideje tényleg?

De. Nagyon is ennek van most itt az ideje. Olyannyira, hogy egy e helyt meg nem nevezendő barátom, akinek fölöttébb adok a véleményére...

Hívjuk csak Semjén Zsoltnak?

Nem tagadom le idestova közel negyven éves barátságunkat – itt kezdtük együtt Zsolttal a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban, légvonalban ötszáz méterre. Most mindenesetre nem róla van szó, de szintén ismert ember az illető. Azt írta: „Ugye tudod, hogy nem a trágárságodért kaptad. A lovagkereszt pedig kötelez.”.

Nem küldte el a feladót a b... k... anyjába egy gyors válaszsms-ben?

Nem. Igaza van ugyanis. Amit írt, megszívlelendő.

Főleg itt. Kosztolányi Dezső épp száz éve költözött ebbe a házba néhány hónapra, ahol most ön lakik, Márai pedig csupán egy házzal élt arrébb.

Bizony. A magyar költészet második számú csúcsteljesítménye, a Hajnali részegség itt íródott. Az a Logodi utca itt van a hátunk mögött. Tehát nem fogok vitatkozni. Igaza van. Csakhogy volt egy tévhitem. Nem a kimunkált elmélet szintjén persze, ennél ez sokkal természetesebben megy ez: engem alapvetően nagyon könnyű felidegesíteni. Írásban is, az utakon is, vezetés közben. Ez rossz tulajdonság, sokszor gondoltam mindenesetre arra, hogy ha nektek szabad, akkor nekem is szabad. Hogy ugyanúgy fogok rólatok beszélni, ahogy ti beszéltek másokról. Márai és Kosztolányi szelleme viszont valóban itt lebeg, itt van ez a lovagkereszt is – úgyhogy ezzel most már szakítani kell. Kellene.

Aligha hitte volna bárki, hogy a Mazsihisz gúnyos gratulációja valósággá válik, erre tessék!

Nem teljesen azért. Azt írták, hogy boldogtalan vagyok, és most majd boldog leszek, aztán majd azért javulok meg. A helyzet ezzel szemben az, hogy én életemben nem voltam boldogtalan. A kamaszkori szerelmi bánatokat, meg mondjuk a válást leszámítva még csak rosszul sem éreztem magam, az elhúzódó, mély boldogtalanság eleddig elkerült. Akik ismernek, tudják, hogy joviális fickó vagyok, aki szeret bulizni, dumálni, akivel el lehet piálgatni – igaz, ez utóbbit félve mondom, mert jön a klasszikus mániájuk, hogy alkoholista vagyok. Egyszer indítottam is pert emiatt, de a bírónő azt mondta, ez belefér a véleménynyilvánítás szabadságába. Attól sem lettem boldogtalan.

mandiner

Boldog emberként mégis honnan jönnek akkor írásainak apokaliptikus víziói Európával, a Nyugattal és a világgal szemben? Vagy ez amolyan Bayer-szerep?

Nem. Látszólag össze kellene, hogy függjön a két ügy, de nem függ. Fölöttébb pesszimista vagyok a világ, különösen pedig Európa jövőjét illetően, ez igaz. Hogy mi az alapja ennek? Ugyan a Kádár-kor gyermeke vagyok, de családi szerencsémnek köszönhetően mégiscsak háromezer kötetes könyvtárban nőttem fel, úgyhogy már a hetvenes években olvastam Oswald Spenglert – amikor az még nem volt divat. Mély hatást gyakorolt rám. Ahogy Ortega is.

Idézi is őket rengeteget.

Persze. Pont a legfogékonyabb, kamaszkori időszakban jöttek ezek az olvasmányélmények. Jó esetben ezek az ideológiai hatások idővel kopnak, hiszen az ember bölcsül, én viszont némi rémülettel veszem észre, hogy...

...hogyan nem bölcsül?

Hogy a valóság visszaigazolja, amit írtak.

Szóval ideológiai, olvasmányokra épülő az alapvetés mondjuk a Nyugat alkonyáról. A valóságban mikor járt Nyugaton, s tényleg olyan rossz viszonyokat látott-e?

Ausztria, Németország, Franciaország... Mindháromban jártam a közelmúltban is. Bátran javaslom bárkinek, menjen el csak Bécsbe, Schönbrunnba. Amit a parkban lát az ember, az tényleg apokaliptikus... Valamikor, amikor még a másik oldal kedvence és üdvöskéje voltam, akinél nagyobb tehetség nem született negyven – mit negyven, négyszáz! – éve, kaptam egy felkérést egy svájci hetilaptól.

„Kosz, bűz, fekália az utcán. Ausztriában!”

mandiner

Ez még a kilencvenes évek eleje, a népszabadságos időszak, ugye?

Az. Szóval felkért egy svájci lap, hogy írjak nekik. Több, frissen felszabadult ország ifjú titánját szólították meg, ugyan írjunk a rendszerváltás élményéről. Arról írtam nekik, hogy amikor a spárgafogantyús, műanyagszatyros, fekete fogú, repedezett, fekete körmű emberek leszállnak Zürich pályaudvarán, akkor a nyugati jólétben felcseperedett, tiszta körmű, kerekded citoyenek nyilván ferde szemmel néznek rájuk. Ránk. De ne haragudjanak. Nem azért fekete a körmünk, mert ostoba, igénytelen állatok vagyunk, hanem mert nekünk ez jutott, mindenestre nagyon fogunk igyekezni, hogy olyanná váljunk, amilyenek ők. Hiszen nekünk is az a vágyunk. Ezt írtam harminc éve.

Azóta viszont nem az történt, hogy Kelet-Közép-Európa hozzájavult a nyugati országokhoz. Valamicskét javultunk persze: a hetvenes-nyolcvanas években onnan lehetett tudni, hogy a határ melyik oldalán vagyunk, hogy ha bementél a kocsmába itt, akkor térdig jártál a húgyban, néhány száz méterrel odébb meg ugyanúgy gumicsizmás – csak éppen burgenlandi – parasztok ültek, mégis enni lehetett a vécé kövéről. Ha ma a Keletiből elmész Grazba és kiszállsz a Hauptbahnhofon, nem látsz különbséget. Harminc éve még ég és föld volt a kettő. Legidősebb fiam ott tanult, úgyhogy sokat jártam ki, onnan tudom. Kosz, bűz, fekália az utcán. Ausztriában!

Az ok?

Az ok nem kis részben mi magunk vagyunk. Valószínűleg nem a sok száz éve ott élő grazi polgár jött rá, hogy milyen jó mégis inkább az utcára szarni, hanem odamentünk mi, keletiek, aztán odaszartunk. A Nyugat első találkozása a falon túli sötétség birodalmával mi voltunk, Kelet-Közép-Európa népei. Bécs kapta az első nagy löketet, mert az volt a legközelebb. Volt például egy időszak, amikor a schönbrunni park tavaiból egyszer csak eltűntek a hattyúk. Derék románok egy idő után szükség törvényt bont alapon megették őket. Ekkor csaptak homlokukra az osztrákok, hogy talán mégsem ártana valamicske vízumkényszert újfent bevezetni.

Amit ma képvisel migrációügyben – ne jöjjenek ide csóró, fura szokású idegenek –, azt kellett volna képviselniük az osztrákoknak akkor? Nem kellett volna beengedni minket? Az lett volna jó, ha marad a vasfüggöny?

Osztrák szemmel nézve egy pillanatra a történetet, mélységesen érthető lett volna. Magyar szemmel meg mélységesen felháborító, hiszen az a tömeg nem volt homogén, Magyarország más volt, mint Ceausescu Romániája.

A Közel-Kelet sem homogén.

Tudom. Szíriát 2008-ban körbeutaztam. Volt szerencsém látni polgári korában azt az országot. Remek hely volt. A felszínen egyébként tényleg jó a párhuzam. Annak idején mi is megérkeztünk Nyugatra hordaként, aztán összemocskoltuk a Mariahilfert. Honnan kellett volna tudnia a tisztelt osztráknak, hogy én éppen nem, meg hogy nem lopni jöttem, mert volt valami szánalmas kis schilling a zsebemben? Nem tudta, homogén masszaként kezelt minket.

mandiner

Ahogy ön ma a migránsokat?

Nagyjából. Én sem gondolom persze, hogy azok a milliók, akik a Közel-Keletről ma elindulnak Európa felé, egytől egyig potenciális gyilkosok és terroristák. Vannak sokan, aki valóban az életüket mentik, mások egyszerűen jobb életet szeretnének maguknak – olyan nagyon ebbe sem lehet belekötni, elég természetes emberi törekvés. Magyarországról is disszidáltak emberek még a nyolcvanas években is, pedig az életüket nem féltették már.

A nagynéném például '82-ben. Nekünk mondjuk könnyű volt: '46-ban a háromnegyed Bayer-családot kitelepítették, úgyhogy ha közülünk bárki megérkezett Németországba, volt hova mennie és fél év után állampolgárságot kapott. Tehát megértem a vágyat, hogy élhetetlen helyről el akar költözni az ember. Az Isten szép szerelmére, disztingváljunk, vizsgáljuk már meg, ki érkezik! Józan paraszti ésszel és keresztény lelkiülettel is ez lenne magától értetődő.

De valamiért mégsem az?

Van egy hatalmas különbség. Jelen pillanatban a körülmények egyszerűen nem teszik lehetővé, hogy az ember megtegye ezt a distinkciót. Ez óriási fájdalom, de amikor milliós tömeg érkezik, amelynek jelentős része nem hajlandó a minimális együttműködésre sem, s amikor tudjuk, hogy a milliós tömegben ott vannak azok is, akiket azért küldtek, hogy az életünkre törjenek, az inkább háborús helyzetre hasonlít. Háborús helyzetben meg nincs idő és lehetőség arra, hogy egyenként mindenki elbeszélgessünk, hogy mit szeretne, hol született, hol a szakmunkás-bizonyítványa. Nincs rá idő, nincs rá mód.

Mindig az a kérdés egy ilyen helyzetben, hogy az ember mit áldoz fel. Ez nem gonoszság és jóság közötti választás kérdése. Van egy oldal, amely azt mondja, föláldozom a biztonságomat, a gyerekeim biztonságát, a megszokott életkörülményeimet, mert az a humanitárius parancs, hogy mindenkit be kell fogadni.

Nem csak politikai oldal van, hanem egy ön által demens vénembernek, avagy gazembernek titulált figura is, aki azt mondja.

A pápa. Igen. Rá még visszatérünk. Van mindenesetre a másik oldal, amelyhez én is tartozom, amely azt mondja: nincs olyan helyzet, ami miatt föláldozom a családom biztonságát, sem azokat az életkörülményeket, amelyekben én, mint európai kultúrkörnyezetben felnőtt polgár élni méltóztatok. És azt se felejtjük el, hogy ez a migrációs hullám, amit bátran nevezhetünk inkább népvándorlásnak, tragikus demográfiai állapotban éri Európát.

Az európai népesség elveszítette két alapösztönét: a fajfenntartás és az önfenntartás ösztönét. És ez leginkább Nyugat-Európára igaz. Ha pedig ebben az állapotban ér ilyen méretű migrációs kihívás egy civilizációt, könnyen belátható, hogy az a civilizáció ezt nem képes túlélni. Erről szól a választás.

„Párizsról beszélünk, nem Szomáliáról, a fene egye meg!”

Őszintén: fél mostanában a terroristáktól? Jobban, mint korábban?

Ezt most épp volt alkalmam lemérni, úgyhogy bizton állíthatom: igen.
Mi történt?

Középső fiam három hete állt elő azzal, hogy kiugranának Franciaországba a három legjobb barátjával. Ültünk itt „anyával” és töprengtünk, hogy mit csináljunk. Van egy normális kölök, akinek nem nagyon mondtam még nemet semmire, mert nem kellett, és most mégis nemet fogok neki mondani, mert nem merem kiengedni. Túl szőke ahhoz. Lehet, hogy alaptalan a félelem és nem történik meg, de ha mégis, ha egy arab leszúrja ott nekem just for fun, azt a terhet én nem tudnám viselni.

Nem is ment a kölök?

Nem. Cserébe megkapták a balatoni nyaralónk kulcsát egy hétre azzal, hogy szétverhetik a házat, lehányhatják a falat, csináljanak, amit akarnak. Ami szerencse és egyben megdöbbentő: az összes többi szülő is erre a következtetésre jutott a párizsi úttal kapcsolatban.

Lehet, hogy túl sok Bayer Zsoltot olvastak!

Lehet! De ha nem vicceljük el, azt mondom: az írás valóban felelősség, hatása van; viszont a Bataclanban meggyilkoltak szülei egészen biztosan nem azért rettegnek, mert egy magyar publicista ezt vagy azt írt Budapesten. Azért rettegnek, mert meggyilkolták a gyereküket. Őket is érdemes lenne megkérdezni arról, mekkora a veszély valójában. Én itt, a ma még biztonságos Budapesten ugyanezt a dilemmát forgatom a fejemben. Hogy lehet-e így élni? 2016-ban nem

mandiner

engedem ki a gyerekeimet Párizsba? Párizsról beszélünk, nem Szomáliáról, a fene egye meg!

Amikor a migránspárti pápát gazemberezi, felhívja Semjén Zsoltra barátja, hogy ezt azért nem kellene, vagy inkább Orbánhoz hú?

Szerintem nem csinál ebből ilyen vagy-vagy kérdést. Megkérdőjelezhetetlen a katolikus hite, Rómához és a pápához mindig hűséges marad, mi több, igyekszik is a parancsok szerint élni. Olyan nagy összetűzésbe nem szokott kerülni a kormánypolitikájával mindez. Migránsügyben tényleg van ilyen ellentét, de hát politikai kérdésekben a pápa nem tévedhetetlen. Csak hitbéli ügyekben az. A valóban kifejezetten durva mondat egyébként, amelyet a pápáról írtam, annak a konkrét helyzetnek szólt, amit az éppen akkor meggyilkolt francia plébánossal kapcsolatban mondott. Hogy nem akar vele foglalkozni nagyon, nincs vallási vetület, hiszen a katolikusok is megölik olykor a szomszédjukat. Erre teljesen kiakadtam. Erre nem voltak szavaim. Azaz voltak, de csak ezek.

Túl unalmas lenne a publicisztika, ha nem a másik személyét támadná? Ha nem azt írná, hogy gazember, hanem azt, hogy az illető baromságot beszél? Ha esetleg Bayer Zsolt sem fasiszta szar ember lenne mások tollán, csak mondjuk szimplán hülyeség az, amit ír, ezért meg ezért...?

Tökéletesen igaza van. Nagy, szent fogadalmat is teszek itt most a kitüntetések és egyebek hatására, hogy tehát: megpróbálok felnőni a feladathoz. Befejezem azt a típusú publicisztikát, amelyre utalt.

Azta! Azért ha már úgysem lesz aktuális öt év múlva, egy utolsó trágárságügyi kérdést most még megenged?

Csak tessék!

Van egy állandó képe. Netes kommentjeiben visszatérő elem. Vitapartnerének amúgy büdös és kurva anyja egy kocsmá előtt egy (olykor kis-, máskor nagy-)fröccsért leszop egy kóbor kutyát. Valami titkos üzenet ez?

Nem az.

Mégis hogy ugrik be ilyesmi?

Jó, elmondom, de akkor messzebbről kell indítanom.

Cseppet sem bánjuk.

Minden nemzetet jellemez, ahogyan káromkodik. Szerencsétlen németek például azt mondják ugye, hogy „Scheisse”. Aztán elájulnak. Náluk ennyi. Ennyike. Az angolszászok kicsit tovább jutnak, a son of a bitch-ig és a motherfuckerig – ott aztán megtorpannak ők is. Félve mondom egyébként: lehet, hogy ha a német nép kicsit többet kurvaanyázott volna ezer év alatt, nem lett volna Auschwitz. Tudom, nem tudományos megállapítás ez és

mandiner

ellenőrizhetetlen, de eszembe szokott jutni: a sok elfojtás és a legfeljebb-Scheissék összefüggésben vannak a haláltáborok iszonyatával. Amit egyébként ugyancsak szinte indulatmentesen vezényeltek le. Pecsét, iktatószám, irtsunk ki egy népet... Szóval talán jobban járt volna a világ, ha a Scheissét tudják kicsit cifrázni.

Mi tudjuk.

Igen, de van egy nemzet, amely minket is kenterbe ver. Amely olyan atavisztikus káromkodásokkal rendelkezik, hogy azok még magyar füllel is túl vannak a tabudöntés megmászhatalannak hitt csúcsain.

Valami egzotikus nép Dél-Amerikában?

A románok.

Szegényes ismereteink a „Sugi pula!”-felszólításig terjednek.

Ahhh! Az egy egyszerű „Szopjál le!”. Az semmi. Ott van mondjuk „Futus morti mati!”.

Az mi?

„Baszd meg anyád halottait!”

Jesszus.

Ugye?

Uhh. Még fotós kolléga is abbahagyta a kattintgatást.

Hát igen. Erre azért még mi is úgy érezzük: innen inkább forduljunk azért vissza.

Szóval erdélyi útjai alkalmával a románok ihlették a későbbi visszatérő brutálkommenteket?

Igen. Persze nem találtam ki soha előre, hogy én most ilyet írok, csak ha nagy ritkán elolvastam kommentekben, hogy mi van az anyámmal meg mi vagyok én, akkor felment a pumpa és már írtam is ami kijött. Ez jött ki. Az a gyönyörű, hogy már a mondat felénél tudtam mindig: ezt nagyon nem kellene. Tartottam az ujjam az enter fölött, hogy ne, Zsolt, ne nyomd meg, aztán csak győzött a kisördög. Na, erről kell leszokni nagyon sürgősen.

Trágár témában már említette Auschwitz-ot. A Washingtoni Holokauszt Múzeum, a Mazsihisz, de Köves Slomó is felháborodott a kitüntetése miatt, merthogy antiszemita-gyanús szövegeket ír...

Nem szoktak ennyire finomak lenni. Bayer Zsolt antiszemita. Ennyi.

Pedig nem?

mandiner

Nem.

Itt az idő akkor, hogy kifejtse a zsidósághoz való viszonyát!

Állok elébe.

„A Bayer-ágon »zsidóügyben« folyamatosan túlkompenzált mindenki”

Vegyük először az alapokat. Gyerekkorában ez a zsidó-nem zsidó kérdéskör téma volt otthon, a családban?

Cseppet sem. Sőt. Sváb család sarja vagyok – igaz, erre szokta valami névtelen beírni a Kurucinfóra rögtön, hogy apai ágon lehet, na de anyai ágon meg zsidó...

Esterházy Péterrel is épp ezt játszották, pedig ha valakinél, hát nála minden ágon remekül dokumentáltak az arisztokrata felmenők.

Annyira nálunk is dokumentáltak a felmenők, hogy közölhessem a számukra szomorú hírt: anyai ágon is sváb vagyok, csak azon a vonalon magyarosítottak Glöcknerről Gyimesre. A Vesztergombiak egyenes ági leszármazottja, a borászok rokona is vagyok egyébként. Volt ugyanis egy zabigyerek, akit egy Vesztergombi, egy ács hozott össze. Fel is nevelte, de sosem vette a nevére. Ott ágazik el a név Glöcknerre. Anyai nagyapám viszont messze, Nagykanizsán lakott, velük ritkábban találkoztunk. A Bayer-ágon pedig „zsidóügyben” folyamatosan túlkompenzált mindenki, annyira, hogy tizennégy éves koromig, ameddig gimnáziumba nem mentem, soha nem hallottam ezt a szót sem.

Mit kompenzáltak?

mandiner

Apai nagyapám egyik testvére Volksbund-tag volt. Megkapta a maga büntetését érte, komoly sérüléseket szenvedett, de a kompenzálás innen jött.

Budai értelmiségi családban sem pro, sem kontra nem jött volna elő a téma?

Nem klasszikus értelmiségi családba születtem.

Apja filmoperatőr volt, nem?

De. Az Egri Csillagok segédoperatőreként kezdte, aztán az összes nagy bábfilmet – Mirr-Murr, Misi mókus kalandjai – ő fényképezte. Nem volt jó a pedigréje, ráadásul még Ottmárnak is hívták: tehát nem ment főiskolára. Amikor már dolgozó emberként megkérdezte a filmgyárban, hogy mehetne-e, azt mondták neki: hogyne, semmi akadály, csak holnap be kellene lépni a pártba. Erre azt mondta, hogy hát ez éppen elég nagy akadály. És nem ment.

Anyai ágon volt mit kompenzálni?

Erről még nem beszéltem sosem.

Tehát volt.

Igen, de nemrég tudtam meg. Nyilván a család legféltettebb titkai közé tartozott. Anyai nagyapám, Dr. Gimes Károly története.

Ismerte személyesen?

Hogyne! Mint mondtam, Nagykanizsán élt, a tüdőgondozó főorvosa volt. Sosem vette komolyan a röntgensugarat, nem használta a mellényt, hatvan-egynéhány évesen ezért halt meg leukémiában, de tizenéves koromig jól ismertem. Csupa jó emlékem kötődik hozzá. Messze volt akkor Nagykanizsa, hat óra vonattal, de imádtam. Négyméteres belmagasságú polgári lakás, mindig volt rántott karaj, Balatonfenyvesen ráadásul minden nyáron bérelt a nagypapa egy nyaralót, ott voltunk vele mi, unokák... Csodás. Aztán, jóval, miután meghalt, szép lassan kiderültek dolgok.

Mi derült ki?

Először az, hogy 1944-ben belépett a nyilas pártba. Minthogy akkor Kiskőrösön volt körorvos, ő lett a helyi gettó orvosa is. A háború után meghurcolták, az Andrássy 60-ban nagyon megverték, aztán bujkált, így került Nagykanizsára is.

Hogy került be, aztán hogyan jutott ki a terror házából?

Ugyanúgy. Egy Auschwitz-ból hazatérő jelentette fel nagyapámat, mint a gettó nyilas orvosát. Csakhogy más, szintén Auschwitz-ból visszatérő zsidók meg írtak Péter Gábornak: Dr. Gyimes Károlyt engedjék ki, mert amíg lehetett, csupa olyan orvosi igazolást állított ki, amely szerint az illető túl rossz állapotban van ahhoz, hogy szállítani lehessen. Tehát védte őket. A nyilas gettóorvos védte a

mandiner

zsidókat... Megvannak erről a dokumentumaim: sok ilyen levelet kapott Péter Gábor. Túlélő zsidók hozták ki tehát a nagyapámat az Andrásy út 60-ból.

Mióta tudja ezt?

Úgy tíz éve.

Nagyapja exnyilasként mégis tehetős főorvos tudott lenni aztán a kádárizmusban?

Hát ez az. Most következik az a csavar, amit viszont csak nyolc-kilenc hónapja tudok. Pedig a nagybátyám, a fia, mindig célozgatott rá, de azt mondtam, hülyeség. Aztán kikértem az iratokat. Bizony, volt ára annak a főorvosságnak. A nagyapámat beszervezték. III/III-as volt. Haláláig. Itt vannak a jelentései, kikértem őket a Történelmi Hivataltól.

A hírhedt határozottsággal ítéelő publicista mit mond erre az emberre? Tettes? Áldozat?

Neutrálisak a jelentései, de nem akarom menteketni. Talán mindkettő. Úgy érzem, a jó és rossz, amit tett, a gyarlóságai és a jósága, nagyjából egálban vannak. Kiderül azért ilyen helyzetekben, hogy nem mindig tud az ember határozott lenni, meg hogy nem én vagyok a Jóisten, aki képes meghozni az ítéletet. Furcsa és nehéz történet ez.

Gyakorlatilag a nagyapja ellenében alapította a Fideszt 1988-ban.

Abszolút.

Addigra már nyilván találkozott azzal a fogalommal, hogy „zsidó”.

Hogyne. Nyilván elvergődtünk a második világháborúig már nyolcadikban, tehát tudtunk arról, mi történt, de a Kádár-korban nem volt ennek akkora hordereje. Megtanították, tudtuk, milyen borzalom történt, de nem hatolt csontig a dolog. Persze mi hatol csontig történelemből 14 évesen, amikor azt nézed csak, hogy azannya, ennek a Zsuzsának milyen jó melle van, pedig tavaly még nem is volt neki semekkora se. A zsidósággal való találkozásom a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban történt.

Nyilatkozta valahol, hogy a Horthy-középosztály maradékának ivadékai meg a Kádár-középosztály gyerkőcei keveredtek ott.

Így van. Az első szerelmem apja például olyan magas rangú katonatiszt volt, hogy amikor fölmentem hozzájuk, egy kiskatona elkérte a személyimet a kapuban. Éreztem, hogy nem fog sokáig tartani a kapcsolat, pedig bitang jó volt a csaj. Hölvényi Gyuri, aki mára az Európai Néppárt vallásközi párbeszédért felelős munkacsoportjának társelnöke és EP-képviselő, szintén évfolyamtársam volt. Onnan disszidált, a gimiből. Egy csereútról elfelejtett hazajönni. Jöttek is a belügyesek és elkezdtek velünk üvöltözni, merthogy mi, a barátai biztos tudtuk, hogy disszidálni akar. Nem tudtuk, de nagyon be voltam tojva, hogy kicsapnak. Egyszer csak az igazgatónő fölemelkedett és kiharcolta a BM-eseket az

mandiner

iskolából. Pedig igazi MSZMP-s volt. Decker Laci bácsit, a tesitanárt viszont imádtuk. '90-ben aztán láttam egy dokumentumfilmet, '56-osokról szólt. Ott beszélt Laci bácsi. Akkor derült ki, hogy ludovikás tiszt volt, aki '56-ban is exponálta magát. Ott túrték meg, tesitanárként. Ilyen vegyes volt tehát a tanári kar és a diákság is.

„Mindenkinek megvan a becsípődött mondata”

Még mindig nem jutottunk el a témáig.

Ja, igen! A gimiben négyen nagy barátok lettünk: Semjén, Szabó Sipos Barnabás, aki Ross doktor magyar hangjaként ismert, meg még valaki, akit nevezünk most Ervinnek, ha már egész kamasz életünket amúgy is Szerb Antal Utas és holdvilágjának miliójében éltük.

Ön ki volt a szereplők közül?

Folyton változtak a szerepek, egyedül Ulpius Évái volt állandó, ő volt az első igazi szerelmem. Öt évig jártunk, végig gim alatt. De mindenki őbelé volt szerelmes. A most csak Ervinnek nevezett barátunk tehát már akkor Dávidcsillagot hordott a nyakában. 1977-ben, amikor még nem volt divat. Tudtam olvasmányélményeimből, hogy mit jelent, egyszer rá is kérdeztem.

Mondta, igen, ő zsidó. Ennyiben maradtunk. Amikor aztán egyfolytában feljáromagattunk már egymáshoz, egy idő után feltűnt, hogy én sosem megyek hozzájuk.. Egyszer aztán rákérdeztem. Egyik lábáról a másikra állt, de csak kibökte: „Figyelj, te sváb vagy, anyám pedig azt mondja, hogy svábok nem tehetik be hozzánk a lábukat.”

Megsértődött?

mandiner

Csak nem értettem. Azt persze igen, hogy az anyja érthető módon nem szereti a náciakat, akik kiirtották családjá egy részét. Esetleg a németeket sem szereti. De mégis mi a búbánat közöm van ehhez nekem, aki 1963-ban méltóztattam megszületni?! Aztán hamarosan megoldódott a dolog, Ervin anyukájával máig remek kapcsolatomban van, akkor megyek hozzá, amikor csak akarok, Éva néni szinte a pótanyám.

Éva néni vagy Ervin sosem szólt, mondjuk az indok-zsidós cikke után, hogy Zsolt, ezt nem kellene?

Nem. Sőt. 2002-ben, amikor éppen elvesztettük a választásokat, törzshelyünkön, a Café Pierrot-ban ültünk többen, a négyesfogatból hárman ott voltunk. A beszélgetés egy pontján valakinek kiszaladt a száján, hogy „most mondanék valamit, de Ervin, miattad nem mondom”. Erre ő elővette az aranyláncát: nem volt rajta a Dávid-csillag. Azt mondta, nehogy azt higgyük, hogy azért, mert fél. De ebben a helyzetben neki ehhez nincs köze. Minden, ami ezen túl van, az a senki földje. A feltételezések és rám aggatások, amelyek a valóságban nem léteznek. Én sosem „a zsidóval”, mindig emberekkel találkoztam. Emlékszik még a Kurír című lapra?

Igen.

Töri-magyar szakos főiskolás voltam, amikor már havi fizetésért ott dolgoztam. Meg voltam hatva a megtiszteltetéstől. Egy Szűcs Gábor nevű ember volt ott a főszerkesztő. Egyik reggel összefutottunk a folyosón és odaszólt nekem: „Figyelj, kis Bayer, te zsidó vagy?” Mondtam, hogy hát az éppen nem. „Kis Bayer, az nem lehet, te olyan tehetséges vagy!” Csak néztem, hogy ez mi.

A kettőnek muszáj együtt járnia? Biztos, hogy nem akart rosszat, nem is volt tétje számára a dolognak, jópofaságnak szánta – bennem mégis egy életre megmaradt a párbeszéd. Soha nem érdekelt, hogy akit szépen, filozofikusan, vagy éppen anyázva lecseszek, honnan származik. Sosem azért megyek neki, mert mondjuk az illető zsidó. Azt viszont tapasztaltam, hogy ha az illető éppen zsidó, rögtön belemenekül ebbe. Hogy azért támadják, mert antiszemitizmus van. Ez az agyrém a rendszerváltással jött. Akkor kezdett halálosan komollyá válni mindez: téma lett ez is, olyan téma, amelyben állást kell foglalni.

Kornis Mihály ezt személyesen nekem mondta, bele a telefonba. Ha nem foglalom állást mellettük, az egyenlő azzal, hogy ellenük foglalom állást. Azaz náci vagyok. Csak álltam ott a telefontal a kezemben, hogy innen tényleg nincs hova lépni.

Aztán mégis lett. Oda, hogy aztán túltolja a cangát és pesti firkász indok-zsidók igazolják az antiszemitizmust. Ha a ballibek igazságtalanok voltak, akkor én is, akkor oda ütök, ahol nekik fáj. Jól értjük, ugye?

Ha van lélektani háttere ennek, akkor kétségkívül ez az.

És mindenki mutogat: te gyűlöltél előbb. Én csak visszagyűlölök.

Pontosan. Mindenkinek megvan a becsípődött mondata.

Sokaknak épp egy Bayer-mondat.

Igen. Nekem meg Kornis Mihály, hogy ők jobban gyűlölnék minket, mint mi őket, meg TGM-től a „szabad demokrata többség, vagy lábszag és mucsá”. De mint mondtam: lovagkeresztesként most már megpróbálok ezen felülemelkedni.

„Nem tudtuk eljuttatni az országot a vágyott polgári miliőbe”

Már csak azt mondja meg akkor: ez az ország, ez a jobboldal hat év Fidesz-kormányzás után olyasmi, amelyet anno szeretett volna?

Semmit nem tudok mondani, ami 1988-ban, amikor a Fideszt alapítottuk, a szemünk előtt lebegett és most megvan. Semmit.

Hoppá.

Jó, vegyük ki az egyenletből a primer materiális dolgokat, hogy mondjuk nem néz bele a hátsómba a határőr, amikor át akarok menni Ausztriába – habár már ez sem igaz. Mert most újra belenéz. Vegyük ki akkor, hogy most már lehet kapni hideg sört és meleg virslit, ami azelőtt ugye fordítva volt. És tegyük bele a mérleg serpenyőjébe a határon túli magyarok ügyét, amelyben végre kézzel fogható eredmények vannak. De ezen kívül tényleg semmi.

Mert mire gondolt, amikor a Fideszt alapították?

Először is arra, hogy bizonyára letartóztatnak. Sokáig nem fognak bent tartani, mert azért ez már mégiscsak a langyos kádárizmus, tehát azzal számoltam, hogy

mandiner

egy-két hónap után kint leszek, aztán disszidálok. Ennyit modelleztem. Amikor ez a kis csapat először bekerült a parlamentbe és Deutsch Tamás elhívott a Kurírtól, hogy legyek a frakció sajtófőnöke, akkor kezdtem elhinni, hogy van értelme álmodni. Hogy építünk egy új országot! Hogy Tina Turner és Csoóri Sándor egyszerre elfér a mi polcunkon, hogy mi most lezárjuk, meghaladjuk az öregek rengeteg kreténségét, szembenállását, gittrágását, meghaladjuk a népi-urbánus szembenállást, ami idestova száz éve mérgez bennünket. Aztán lett belőle ez, ami ma van. Nézzen körül! Rágjuk Németh László és Hatvany Lajos gittjét mi is. Itt hagyták nekünk jó nyálzagúan, de abban a nyálban lubickolunk, tempózunk mellen, háton, mindenhogyan.

Mára mintha a szocializmus pártállamisága is visszavisszaköszönne. Nem III/III-mal persze, de a „teljesítmény helyett lojalitás mindenek felett, ha velünk vagy, mindegy, mit tettél”-elvvvel, amellyel a gazdasági, nagyköveti vagy akár a médiapozíciókat osztják...

Lehet. Ha így van, az szomorú és azon változtatni kell. Személyes tapasztalatom ez ügyben nincs, mert hamar eldőlt, hogy politikus nem leszek. Amilyen hirtelen vagyok, biztosan elkezdtem volna pofozkodni. Csináltam volna itt remek kis ukrán parlamentet. Annyit meg hadd hízelegjek magamnak: talán sosem azért vettek fel sehova, mert jó politikai hátszelem van. Amit említ, az pedig mélyen kelet-közép-európai. Sok évszázad alatt alakult ki és nem függetleníthető történelemtől, néplélektől. Nézzük meg Kohlhaas Mihályt.

Sérelem, igazságtalanság éri és mit tesz? Végigjárja az összes hivatalos fórumot, s csak akkor borít lángba mindent, amikor már az utolsó hivatalosságnál is kudarcot vall. Mit csinál ezzel szemben a mi Lúdas Matyink? Fogja a furkósbotot és elégtételt vesz maga, mert tudja, hogy nincs kiépített, legális útja annak, hogy számon kérje a hatalmasabbat. Két ellentétes mentalitás ez. A polgári világé és nem polgári világé. Évszázadok óta a génjeinkbe ivódva.

Önök eredetileg elvileg azért harcoltak, hogy itt is polgári világ legyen, hogy ne csókos bizalmik, nagyurak, Döbrögik uralják a terepet. Hiábavaló küzdelem?

Nem tudom. Nem vitatnám el nemzedékemtől a harc dicsőségét, a Kádár-rendszer eltüntetését és legalább ennek a felemás szabadságnak megteremtését. De nemzedékem egyebekben csődöt mondott. Kudarcot vallott. Talán egy arasznyit haladtunk, de nem tudtuk eljuttatni az országot a vágyott polgári milióbe. Igaz, az a polgári milió már nyugaton sem létezik, csupán emlék. Nézzük meg, az utánunk jövők majd mire jutnak. Illúzióim mondjuk nincsenek.